

V Praze, dne 9. 8. 1962

Hedo a děti, ahoj!

Situace se totálně zamlžuje: dnes mi ve vinohradské nemocnici na neurologickém oddělení napsali doporučení pro středisko, abych byl uznán neschopným. Mám nařízeno jen chodit nebo ležet. Nesmím stát ani sedět (ostatně ani nemohu, snad jen na malé chvíle). Ty bolesti, které mi začaly před táborem a během tábora se pomalu zhoršovaly, začaly se rychleji zhoršovat po mém příjezdu a v posledních dnech (asi 10) už tak rapidně, že teď už téměř nejsem schopen existovat. Jen vleže je mi trochu líp. Dr. Černá mi předepsala před týdnem Thiamin (B1) a Neuralgen, ale přes neděli se situace dále zhoršila, a tak jsem včera zašel na Hánovu radu do nemocnice (když jsem se předtím objednal na středisko, kde teď dávají ceduličky, jež pacienty opravňují v pětiminutových intervalech k vstupu do ordinace – senzační zařízení; než na mne došlo, ztratil jsem nervy a šel jsem na neurologii.). Tam se mnou provedl asistent dr. Krejčí „nápravný manévr“ (je to totiž, jak víš, škola doc. Levita), po němž jsem se dnes ráno nemohl zvednout z postele (přesněji: gauče, který měl být tvrdý). Zašel jsem tam tedy dnes znovu, manévr byl proveden ještě důkladněji, takže jsem téměř nemohl opustit ordinaci. Dostal jsem proto ještě obstřík, který pozoruhodně rychle vyvolal dojem velikého tlaku v krajině obratlů, nejvíce postižených nápravnými manévry, kterážto oblast mne před odborným zásahem vůbec nebolela. Naproti tomu však je třeba přiznat, že původní bolesti ve své intenzitě ustoupily – přinejmenším subjektivně, jsouce až neuvěřitelně zatlačeny do pozadí bolestmi zcela novými a naprosto neočekávanými. Pomalu se stávám přívržencem školy doc. Levita; jen se trochu obávám chvíle, která se jistě neodvratně blíží, až budou dnešní bolesti novým, jistě ještě podivuhodnějším trikem ze svého rozsáhlého a světové úrovně dosahujícího repertoáru, zatlačovat bolestmi tak intenzivními, že už ani obstřík nepomůže a já budu muset zůstat přímo na místě – jen budu obratně přenesen na do té doby uvolněné lůžko.

Tím se dostávám k otázce vašeho masového přemístění po ose Kdyně–Praha. Protože však v tomto ohledu po nejčerstvějších událostech nemám, co bych vůbec mohl být i jen naznačit, mám na vybranou psát buď o zcela jiných věcech – anebo dopis zakončit a poslat. Protože je však na papíru ještě dost místa a protože se má papírem šetřit (a šetrnost je především v dokonalém využití, nikoli v nepoužívání, což by bylo hrubým zvlgarizováním ideje šetrnosti – tak bychom se postupně dostali do doby ledové – à propos, tam se dostaneme asi stejně, neboť je tu ještě otázka uhlí, o které viz níže), budu pokračovat o jiných věcech. Nejprve tedy o té, o níž jsem již pohovořil – o zcela nových věcech totiž nelze v pravém slova smyslu pokračovat – a nemohu přede v jednom dopise začínat dvakrát – tedy o své chorobě. Jde o to, že jak Hájek, tak Tauer jsou na dovolené (kromě toho i paní Kafková). Profesor se právě dnes vrátil z dovolené a připravuje se na cestu do Kanady na mikrobiologický sjezd. Hned po svém příchodu mne obšťastnil několika předběžnými dopisy a zatímními úpravami textu přednášky, kterou tam hodlá proslovit. Za těchto okolností, a zvláště vzhledem k tomu, že zítra je pátek a pozítří sobota (což je celkem obvyklý sled), zůstanu hrdinně přecházeje v podniku, byť bez jakékoliv naděje, že bych mohl zaujmout horizontální polohu dříve, než odtamtud zdrhnu. Jak to bude vypadat příští týden, netroufám si zatím pomyslet. V nejhorším případě poslouchej zprávy z rozhlasu a čti denní tisk.

Do lakování jsem se v kuchyni nedával, je to přežitek už i v socialistickém realismu.

Škoda, že jsou koupené barvy; teď se totiž nedostanou, bylo by o důvod víc. Ale i stávající jistě stačí: s páteří se přece nedá lakovat. (Jeť po XX. sjezdu přece i ještě dnes alespoň v hrubých rysech známo, že lakovat jsou ochotni jen lidé bezpáteční. A já mohu o existenci své páteře přinést doklady přímo z neurologické kliniky.) Naproti tomu jsem odnesl hned poté, co jsem dostal Tvůj milý dopis – po takové přestávce – tedy ihned poté jsem do správký odevzdal (doufám, že to správně rozdělují) (neboť jsem se nemínil ničeho vzdát) lux (konečně). Dopustil jsem se však jisté chyby: nepodíval jsem se doma dovnitř. Takže když v prodejně vyvětrali, uložili mi, abych zbytek, co tam zůstal z naší domácnosti, odnesl „někam“ a pak abych jim jejich vlastním luxem objel prodejnu. Paní se šla zatím vykoupat. Odešel jsem tedy na opačný konec Senovážného náměstí, tajně jsem se vloupal do dvorku jednoho z nic netušících domů a tam jsem obrátil do jedné z uren onen sáček, jímž se v luxu důmyslně cedí vzduch. Téměř ničeho jsem nedosáhl, protože hlavní práce spočívala po příhodě i v opravě v tom, abych sáček vyklepal. Po půlhodině ruční námahy se z něj kouřilo již daleko méně, ze mne ovšem o to víc. Kouřilo se však i na mne, pokud jsem mohl posoudit pohledem na ty části těla, které jsou vlastníkovu viditelné i bez zrcadla. Domyslev si ostatek, pronikl jsem do domu a po několikerém zvonění v různých poschodích se konečně přede mnou otevřely dveře, za nimiž – nikdo nestál. Jenom dívčí hlásek se mne ptal, co si přeji. Oněměl jsem, což onu bytost přimělo k tomu, že se částečně zjevila. Dostatečně ovšem natolik, že bylo zřejmo, že právě vylezla z vany a že se narychlo oděla do jakéhosi lehkého županu. Řekl jsem jí – co jsem měl dělat – důvody svého zvonění a naznačil jsem jí velmi taktně, že chápu již předem důvody jejího odmítnutí. Překvapila mne, když resolutně prohlásila, že naopak, jistě že to je možné, jen abych počkal až se trochu oblékne. Myslím však, že to nepřeháněla, protože (i když jsem si ji předtím ani potom nikterak mimořádně neprohlížel, ovšem, samozřejmě, to se ví) měl jsem dojem, že si pouze zavázala pásek županu. Pronikl jsem tedy dovnitř, použil jsem nabízeného mýdla a tekoucí teplé vody (kdo by to do toho domu řekl); jakmile však dívka nazřela, že jsem běloch, zřetelně ochladla a studeně mi podala ručník. Chtěl jsem zakončit důstojně a poděkovav, představil jsem se. Podala mi ruku a řekla své jméno, které jsem ihned bohužel zapomněl. Jedině mi utkvělo, že se neshoduje s jménem na dveřích. Doufaje, že se nekoupala v cizím bytě, odešel jsem do opravny, kde už přestali věřit, že vůbec kdy přijdu, a s milými rozpaky jsem předal opatrně sáček (přes půlhodinové úsilí stále ještě při neopatrném pohybu dýmal). Protože však tam přišla zatím nová směna, podařilo se mi jej šťastně udat a odejít s lístkem, na nějž mi opravený vysavač bude za 14 dní (dnes už jen za týden) vydán – prý asi za pouhých 80–90 Kčs.

Teď jen uvažuji, zda ta koupající se (či vlastně vykoupaná) dívka nebyla snad nějakým znamením. Rozhodně tam ještě někdy zajdu a nenápadně se zeptám na obyvatele toho bytu. Nebo radši ne?

Dostal jsem dnes dopis od Milana Balabána, z něhož cituji: „Pozdravuj Hedu, která se mi také velmi líbí (má velký vnitřní šarm a obdivuhodný rozhled) i Pe-Ja-Ště-Martanku.“ Nevím, jak nejlépe exegetovat slůvko „také“; pokud jde o ten šarm, rád souhlasím. Do takového exteriéru už se něco vejde. (Viz ovšem níže.) Rozhled náleží spíše k tvému dosti rozvinutému hereckému projevu. Jako fajnšmekrovi mi ovšem poněkud vadí, když se ti už pomalu kdekdo obdivuje. Nakonec ještě i Jack – a rozvádíme se. (Hodí se pro veřejné čtení.)

Návštěva v Újezdě se velice vydařila; po výborném obědě jsem neváhal zůstat ještě na

večeři. Dobře jsem učinil; přátelé, kteří se zastavili u Myslivečkových na cestě autmo z weekendu, mne s sebou vzali do Prahy. (Proslavení Borovičkovi.) Tam jsem se dostal dvojím stopem, abych si ověřil (a stalo se), že i v tomto pozdním věku mohu stopovat bez studu (viz protičapismus). Pochopitelně jsme se dostali na problémy z tábora a tak se ukázalo, že Darja je duše pekelná, která by potřebovala daleko více sádry než ta její noha. Nicméně jak z tohoto hovoru, tak z jiného s Čapkovými je zřejmé, že nejmilovanějším členem táborového kruhu je beze sporu Jakub. Už to není jen tak samo sebou. Zatím co já jsem udělal – v podstatě – díru když ne do světa, tak alespoň do NO, tak vynakládám krajní úsilí, abych lidem za ně odreagoval jejich nechuť k Jackovi. Dělán to nadšeně a silnými slovy, čímž vybudím jejich křesťanskost do nepřičetnosti. Tak jsem například dostal Honzu Čapka do situace, kdy prohlásil, že v zásadě má Jacka velmi rád. Až se Jakub z plného přátelství dozví, co jsem o něm říkal já, nechť se nelekne. Připrav ho na vše. Nicméně přece jenom jsem na pochybách, je-li nutno brát celou věc vážně anebo zda se Jakubovi (a poněkud Káje) nestalo letos totéž, co se loni stalo Mileně (a poněkud Honzovi). Budu o tom poněkud uvažovat; nechť o tom také poněkud uvažuje Jakub. Má k tomu mé požehnání.

Navštívil jsem také Čapkovy; byl doma jen Honza, až pozdě večer odkudsi přijela Noemi; to jsem už odcházel. Honza je značná figura, v podstatě myslím, že jsem mu odedávna šel na nervy právem. Nevím, co se to s ním teď stalo – asi to nebude dlouho trvat. Půjčil mi haldu knih. Tak se do nich občas dívám.

Hanka přijela z tábora se zlomeným prsteníkem (myslím pravé) nohy. Už zase odjela s mamkou na Bradlec. Děda ještě před nimi odejel k Lidce. Před odjezdem přinesla bába hotový černý svetr – pro Tebe. Vypadá dost efektně, ovšem bude záležet i na obsahu.

Docela jsem zapomněl uvést, že minulé pondělí k nám ze zoologické zahrady přišli návštěvníci a přespali. Nešlo o zvířata, jak by se na první pohled mohlo zdát, ale o Michala a Magdušku s tátou. Večer totiž bylo promítání loňského táborového filmu a příslušných diapositivů. Magdušku to silně nudilo, takže dala přednost opatrování panenky a vožení kočárku. – Koncem příštího týdne budou pravděpodobně už hotové i letošní filmy, takže každopádně na kurs už bude možno promítat.

Při promítání loňských filmů (na Michalovu žádost jsem promítal také Klášterní filmy, kde vystupuješ i ty) jsem si uvědomil, že jsi od loňska neuvěřitelně zhubla. Neuvěřitelně proto, že nebýt těch loňských filmů, nikomu by to ani na mysl nepřišlo. Z toho vyplývá, že nedobře činíš, že nechceš být filmována ani focena, neboť právě tyto dokumenty zřetelně prokazují progresivní charakter tvého štíhlení, byť jeho rychlost připomínala boží mlýny. Musím však říci, že mne v té věci zaplavilo hluboké vnitřní uspokojení.

President Novotný před několika týdny zmínil mj. tendence revidovat postoj strany k takovým dílům, jako jsou např. Škvoreckého Zbabělci a ostře je odsoudil. Samotné takové pokusy jsou škodlivé. – V poslední Světové literatuře má Škvorecký krátký, ale pozoruhodný článkuček o Hemingwayovi, který je spíše než čímkoli jiným úvahou o smyslu života. Je to trochu polemika proti optimismu – můžeme prý být optimisty ve všem možném, nikoli však vůči smrti. A přece lidská velikost je spojena právě se smrtí. Důraz na statečnost tváří v tvář smrti naznačuje Škvoreckého pojetí člověka jako bytosti, kořenící v tragice a prohlubující ji (a současně vyostřující ji) právě gestem statečnosti. Což je ovšem možná více než gesto.

Koupil jsem Erenburgovy paměti. „Lidé, roky, život“, když jsem si nejprve ověřil, jak jsou pozoruhodné a jak důležité. Je tam řečeno mnoho, i když ne vše. „Mnozí z mých vrstevníků

se octli pod koly doby. Já však vyvázl – ne protože bych snad byl silnější nebo prozíravější, ale proto, že bývají údobí, kdy se osud člověka nepodobá korektně rozehrané šachové partii, nýbrž loterii.“ „Mlčí-li očití svědkové, rodí se legendy.“ V mnohém ohledu je Erenburgovým cílem boj s legendami. Zatím došel k dvacátým letům. Ale stále předbíhá, nadržuje se ani tak událostí, jako vztahů mezi lidmi a událostmi. A ty vybíhají často hluboko dozadu i dopředu.

Komárková mi poslala první fotky a také knihu o Taizé (*Vivre l'aujourd'hui de Dieu*).

„Sekularisaci“ do koster nedali, pozvali mne do redakční rady. Domluvil jsem se Smolíkem, že tam přijdu až kolem osmé hodiny, protože jsem týž den promítal kocábatům. Pro jistotu jsem zavolaal a Smolík řekl, že už se rozcházejí, abych nechodil. Za čtrnáct dní že tam zas téměř nikdo nebude, tak až za 4 neděle. Snad prý nespěchám, aby to honem vyšlo. Já dím, že to mělo být z rozhodnutí předsednictva NO venku před kursem. No to prý asi nepůjde. Věcně jsem přes opětovné otázky nezjistil nic. Jen Dušan Čapek ještě před svým odjezdem naznačil, že snad jde o to, že tam držím „křesťanskou civilisaci“. Což je ovšem nesmysl a připadalo mi to jako výmluva. Tak uvidíme.

Tak už musím končit (dopisuji to ráno a je 6.15). Téměř se nemohu hýbat. Seděl jsem a to nemám a teď nemohu stát. – Myslím, že v žádném případě nebudu moci brát těžké věci. Budu muset něco zařídit tady po příjezdu. V Kdyni snad pomůže Jakub. Napišu ještě co nejdříve, budu-li moci přijet či ne. Napiš ihned teď, co o věci soudíš v obou případech.

Pozdravuju Trojanovic rodinu a také všechny naše holky.

Zdar

Láďa

Máti vás všechny také pozdravuje; má potíže téměř stejné jako já, ale konstantní, nezhoršuje se to, Myslím, že ji pošlu k Levitovi, ještě to vyzkouším nejprve sám.